

FACT SHEET

เชิญพระอัฐิเข้าไปประดิษฐานในหอพระนาก

หอพระนากตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ใกล้กับพระวิหารยอดตรงข้ามกับหอพระมณฑปธรรม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในระยะที่ ๒ ของการสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อขยายเขตพระระเบียงออกไปทางด้านทิศเหนือ เพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปหล่อและแผงด้วยนากซึ่งอัญเชิญมาจากพระนครศรีอยุธยา และใช้เป็นที่เก็บพระอัฐิเจ้านายฝ่ายในตามแบบอย่างกรุงศรีอยุธยา และถือเป็นพระประธานในการ “เปตพลี” (การอุทิศกุศลแก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว)

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ หอพระนากคงจะชำรุดทรุดโทรมจึงโปรดเกล้าฯ ให้ซ่อมแปลงหอพระนาก แล้วประดิษฐานพระพุทธรูปต่าง ๆ หลายสิบบองค์ มีหุ้มทองบ้าง หุ้มเงินบ้าง หุ้มนากบ้าง รวมทั้งรูปพระเชษฐบิดร คือรูปสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ซึ่งสร้างกรุงศรีอยุธยา ที่แปลงเป็นพระพุทธรูปแล้วนั้นก็ประดิษฐานอยู่ด้วย ส่วนพระอัฐิเจ้านายนั้นเก็บอยู่ในตู้ผนังข้างหลังพระวิหาร

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อเตรียมงานสมโภชพระนครครบ ๑๐๐ ปี โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นเทวะวงศ์วโรปการปฏิสังขรณ์หอพระนาก ซ่อมแซมซ่อมฟ้า ไบระกา และหลังคา รวมทั้งลงรักปิดทองซุ้มประตูหน้าต่างภายนอกทั้งหมด ตลอดจนเขียนผนังเพดาน ทำตู้ ปูพื้น และทำพระโกศทรงพระอัฐิในหอพระนากทั้งหมด ส่วนพระพุทธรูปทั้งหมดที่ประดิษฐานอยู่ในหอพระนาก โปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญไปประดิษฐานไว้บนพระวิหารยอด อย่างไรก็ตามด้วยความเคยชินที่เคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปแผงด้วยนากเช่นนี้ จึงยังคงเรียกว่า “หอพระนาก” มาตราบจนทุกวันนี้

ในสมัยรัชกาลที่ ๗ เมื่อเตรียมงานสมโภชพระนครครบ ๑๕๐ ปี โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ทั้งภายนอกและภายในทั้งหลัง เขียนลายผนังด้านในใหม่เป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์อย่างของเดิมแล้วทำพระโกศทรงพระอัฐิเจ้านายที่ยังไม่มีพระโกศที่บรรจุทั้งหมด สิ่งที่เพิ่มเติมก็คือ เจาะผนังด้านทิศตะวันตกให้เป็นช่องสร้างเป็นพระวิมานประดิษฐานพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบวรราชเจ้า กรมพระราชวังบวรสถานมงคล ในรัชกาลที่ ๑, ๒ และ ๓ เบื้องหน้าพระวิมานสร้างเป็นซุ้มคูหาตั้งพระเบญจาแบบย่อเก็จด้านหน้า ด้านหลังติดผนังสำหรับเป็นที่ประดิษฐานพระโกศทรงพระอัฐิเจ้านายในพระบรมจักรีวงศ์ ระหว่างการบูรณะหอ

พระนาคได้อัญเชิญพระบรมอัฐิและพระอัฐิไปพักไว้ท้ายจรนำปราสาทพระเทพบิดรเป็นการชั่วคราว เมื่อการบูรณะสำเร็จแล้วใน พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงได้อัญเชิญพระบรมอัฐิและพระอัฐิขึ้นประดิษฐานในหอพระนาคตามตำแหน่งที่จัดไว้

ในรัชกาลปัจจุบันมีการเสริมหน้าต่างกระจกขึ้นอีกชั้นหนึ่งนอกหน้าต่างลายรดน้ำของเดิม เพื่อป้องกันการเลือนหายของลายรดน้ำเมื่อถูกแดดฝน พร้อมทั้งทำเหล็กม้วนปิดซุ้มคูหาที่ตั้งพระบรมอัฐิและพระอัฐิ

สำหรับสมเด็จพระสังฆราชที่ได้อัญเชิญพระอัฐิไปประดิษฐานในหอพระนาคนั้น มีดังนี้

๑. สมเด็จพระอริยวงศญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) วัดราชสิทธาราม พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หล่อพระรูปขนาดย่อมอัญเชิญไปประดิษฐานไว้ในหอพระนาค พร้อมกับรูปหล่อของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (ขุน) วัดโมลีโลกยาราม ซึ่งเป็นพระราชกรณียกิจของพระองค์

๒. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (พระองค์เจ้าวาสุกรี) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

๓. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้าฤกษ์) วัดบวรนิเวศวิหาร

๔. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ) วัดบวรนิเวศวิหาร

๕. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า (หม่อมเจ้าภุชงค์ ชมพูนุท) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๖. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์) วัดบวรนิเวศวิหาร

๗. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ์ (วาสน์ วาสโน) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๘. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) วัดบวรนิเวศวิหาร

สำหรับสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวรนั้น วัดบวรนิเวศวิหารได้บำเพ็ญกุศลสมโภชพระสุพรรณบัฏ ที่ได้รับพระราชทานสถาปนาพระอัฐิขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๑๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓ ณ พระอุโบสถวัด

บวรนิเวศวิหาร โดยได้รับพระกรุณาโปรดรับพิธีบำเพ็ญกุศลสมโภชพระสุพรรณบัฏนี้ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์

เสร็จพิธีบำเพ็ญกุศลสมโภชพระสุพรรณบัฏแล้ว วันที่ ๑๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓ ได้อัญเชิญพระอัฐิซึ่งบรรจุในพระโกศทองคำลงยาไปประดิษฐานในหอพระนาถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

**พระราชทานพระเกียรติยศ
เป็นกรณีพิเศษ**

ในการบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุ ณ ตำหนักเพ็ชร วัดบวรนิเวศวิหาร วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงพระอนุสรณ์ถึง สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ที่ดำรงอยู่ในครุฐานียะ เป็นที่ตั้งแห่งพระราชศรัทธาในพระองค์ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ และประชาชนทุกหมู่เหล่ามาตลอดพระชนม์ชีพ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนชั้นเครื่องเกียรติยศประกอบพระศพ จากพระโกศกุดั่นใหญ่ เป็นพระโกศท่อน้อย ทรงฉัตรตาดเหลือง ๕ ชั้น เป็นกรณีพิเศษ ถวายเป็นเครื่องเพิ่มเติมพระเกียรติยศ

การตั้งแต่งตกแต่งที่ประดิษฐานพระศพ ณ ตำหนักเพ็ชร วัดบวรนิเวศวิหาร จึงได้เปลี่ยนพระโกศทรงพระศพเป็นพระโกศท่อน้อย ถวายฉัตรตาดเหลือง ๕ ชั้น กางกั้นพระโกศ ตั้งแต่วันจันทร์ ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ เป็นต้น

วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ ก่อนเวลา ๑๖.๓๐ น. เจ้าพนักงานเตรียม ณ ตกแต่งพระโกศท่อน้อย ขอบฝาพระโกศห้อยเฟื้องและพู่โดยรอบ รัตเอนพระโกศด้วยพวงมาลัยดอกไม้สด แขนฉัตรตาดเหลือง ๕ ชั้น กางกั้นเหนือพระโกศพระศพ ตั้งพระอภิรัมทองแผ่ลวด ๕ ชั้น ซ้ายขวาข้างละ ๓ ต้น แขนพวงมาลัยและพั้นมาลัยดอกไม้ประดิษฐ์ที่คั่นฉัตรทุกต้น บนพระแท่นแว่นฟ้าทองประดับพุ่มภาคทองเทียนไฟฟ้า และแจกันดอกไม้สด

เวลา ๑๖.๓๗ น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ โดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิตถึงยังวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จเข้าสู่ตำหนักเพ็ชร

เวลา ๑๖.๓๙ น. นายสมชาย พฤติกัลป์ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่อัครราชทูต
ถวายความเคารพพระราชอาสน์แล้วอ่านประกาศพระบรมราชโองการสถาปนาพระเกียรติยศ สมเด็จพระญาณ
สังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ดังนี้

(ประกาศ สถาปนาพระเกียรติยศ)

จบแล้ว นายสมชาย พฤติกัลป์ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่อัครราชทูต ถวาย
ความเคารพพระราชอาสน์

อนึ่ง ขณะที่นายสมชาย พฤติกัลป์ อ่านประกาศพระบรมราชโองการ สมเด็จพระบรมโอรสาธิ
ราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร สยาม
บรมราชกุมารี พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ และบรรดาผู้เฝ้าทูลละอองพระบาท ณ ที่นั้น
ทรงยืน และยืนขึ้นพร้อมกัน

จากนั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงปฏิบัติ
พระราชกิจ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุต่อไป

หนังสือตำนานพระโกศและหีบบรรดาศักดิ์ กล่าวถึงพระโกศที่ทรงพระบรมศพและพระศพ
เจ้านาย สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สมเด็จพระสังฆราช กับโกศที่พระราชทานสำหรับข้าราชการระดับสูงไว้ ๑๔
ระดับ เฉพาะระดับที่ ๑ ถึงระดับที่ ๖ ได้แก่พระโกศทองใหญ่ พระโกศทองรองทรง พระโกศทองเล็ก พระโกศ
ทองน้อย พระโกศกุดั่นใหญ่ พระโกศกุดั่นน้อย

พระโกศกุดั่นน้อย มีเศวตฉัตร ๓ ชั้น แขนวนเหนือพระโกศ พระราชทานเป็นพระโกศทรงพระ
ศพสมเด็จพระสังฆราช

พระโกศกุดั่นใหญ่ มีเศวตฉัตร ๓ ชั้น แขนวนเหนือพระโกศ พระราชทานเป็นพระโกศทรงพระ
ศพ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ในการพระศพสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้รับ
พระราชทานพระโกศกุดั่นใหญ่ มีเศวตฉัตร ๓ ชั้น แขนวนเหนือพระโกศ นับว่าได้รับพระราชทานพระเกียรติยศ
สูงขึ้นอีกชั้นหนึ่ง

เมื่อถึงการพระราชกุศลออกพระเมรุ ได้รับพระราชทานพระโกศทองน้อยทรงพระศพ มีฉัตร
ตาดทองเหลือง ๕ ชั้น แขนวนเหนือพระโกศ เป็นการพระราชทานพระเกียรติยศ เป็นกรณีพิเศษ นับว่าได้รับ
พระราชทาน พระเกียรติยศสูงขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง

สมเด็จพระสังฆราชที่ได้รับพระราชทานพระโกศทองน้อย ทรงพระศพพระองค์แรก คือ
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ พระราชอุปัชฌายาจารย์ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิ
พลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙

**สถาปนาพระอัฐิเป็น
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง**

เป็นราชประเพณีสืบมาแต่โบราณ ต่อเนื่องงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระเจ้าแผ่นดินจะทรง
บำเพ็ญพระราชกรณียกิจอีกหลายอย่างคือ

๑. ทรงตั้งพระราชอาคันตุกะ อันนับว่าเป็นศาสนูปถัมภกกิจ
๒. ทรงสถาปนาพระเกียรติยศ เลื่อนกรมและตั้งกรมพระราชวงศานุวงศ์ ซึ่งสมควรจะได้เลื่อนพระ
เกียรติยศ
๓. พระราชทานยศบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการ ซึ่งมีบำเหน็จความชอบ
๔. ให้เร่งรีบชำระล้างความของราษฎรที่ค้างค้ำอยู่ในโรงศาลให้สำเร็จกันไป ไม่เรียกค่าฤชาธรรมเนียม และพระราชทานเงินพิณัย ไม่เรียกจากคู่ความ
๕. ปลออยนักโทษ ซึ่งสมควรจะได้รับพระราชทานพระกรุณาให้พ้นจากเวรจำ

ฉะนั้น ต่อเพื่องานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๒๘
กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดพระราชทาน
สถาปนาสมณศักดิ์ เลื่อนพระอิสริยยศพระราชอุปัทยาจารย์และพระราชกรรมาจารย์ ในพระองค์ให้สูงขึ้น อัน
เป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ ตามโบราณราชประเพณี คือ

ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานสถาปนาพระอัฐิ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระ
สังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พระราชอุปัทยาจารย์ในพระองค์ ขึ้นเป็น
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ์ พระองค์หนึ่ง

ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานสถาปนาพระอัฐิ สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) สมเด็จพระ
สังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระราชกรรมาจารย์ในพระองค์ ขึ้นเป็น **สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรม
หลวงวชิรญาณสังวร** พระองค์หนึ่ง

สมณศักดิ์ที่ สมเด็จพระสังฆราช นั้นเป็นตำแหน่งองค์พระประมุขสูงสุดแห่งคณะสงฆ์ไทยมาแต่โบราณ
นับว่าเป็นลักษณะพิเศษของคณะสงฆ์ไทย ไม่มีปรากฏในคณะสงฆ์ประเทศอื่น ตำแหน่งที่ สมเด็จพระสังฆราช
ของไทยในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ มีคำเรียกเป็น ๓ อย่าง คือ

๑. เจ้านายชั้นสูง (คือ ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไป) ผู้ได้รับถวายมหาสมณุตมาภิเษก คือสถาปนาเป็นสมเด็จพระ
สังฆราช เรียกว่า “**สมเด็จพระมหาสมณเจ้า**” ทรงเศวตฉัตร ๕ ชั้น มี ๓ พระองค์ คือ
 ๑. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (พระองค์เจ้าवासูกกรี) วัดเชตุพน
วิมลมังคลาราม
 ๒. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้าฤกษ์) วัดบวรนิเวศ
วิหาร

๓. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ) วัดบวรนิเวศวิหาร
๒. พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เรียกว่า “สมเด็จพระสังฆราชเจ้า” ทรงเศวตฉัตร ๕ ชั้น มี ๒ พระองค์ คือ
 ๑. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า (หม่อมเจ้าภุชงค์ ชมพูนุท) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
 ๒. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์) วัดบวรนิเวศวิหาร (เฉพาะพระองค์นี้ ทรงฉัตรตาดเหลือง ๕ ชั้น)
๓. พระมหาเถระ ผู้มิใช่พระบรมวงศานุวงศ์ ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เรียกว่า “สมเด็จพระสังฆราช” ทรงเศวตฉัตร ๓ ชั้น ดังที่ปรากฏทั่วไป

การที่ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชทั้ง ๒ พระองค์ดังกล่าวขึ้นเป็น “สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง” นั้น นับว่าเป็นเหตุการณ์วิเศษในประวัติศาสตร์คณะสงฆ์ไทย เพราะไม่เคยมีอย่างมาแต่ก่อน นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณใหญ่หลวงต่อคณะสงฆ์ไทย และเป็นสิ่งแสดงถึงพระราชหฤทัย ที่มุ่งมั่น ยอยกพระพุทธศาสนา และเทิดทูนคณะสงฆ์ให้ดำรงคงอยู่เป็นที่สักการบูชาอันบริสุทธิ์ของปวงพุทธศาสนิกชน สืบไปตลอดกาล

สี่สัคน์ดลวิเทศ

มีพุทธภาษิตบทหนึ่งว่า

สตถจ คนโธ ปฎิวาตเมติ
สพพา ทิสสา สปุริโส ปาวายติ

มีความว่า กลิ่นของสัตบุรุษฟุ้งไปทวนลมได้ สัตบุรุษคือ คนดี ฟุ้งกระจายไปได้ทุกทิศ

พระชีวประวัติและพระจริยวัตรของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร เป็นนิทรรศนะสะท้อนความของพุทธภาษิตดังกล่าวข้างต้นได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ กิตติศัพท์แห่งเกียรติคุณของคนดีนั้น เปรียบเหมือนกลิ่นของดอกไม้ ซึ่งย่อมฟุ้งกระจายไปตามสายลม เมื่อกลิ่นหอมของดอกไม้ฟุ้งกระจายไปตามสายลม ผู้คนไม่ว่าจะอยู่ที่ใกล้ไกล ย่อมได้สัมผัสกลิ่นหอมดังกล่าวด้วยความชุ่มชื่นใจ และไม่รู้สึกรบกวนใจที่จะได้สัมผัสกลิ่นหอมนั้น

กิตติศัพท์แห่งความดีของคนดีก็เช่นกัน เมื่อใครได้รู้ได้ฟัง ก็พลอยยินดีอิ่มเอมใจไปด้วยพร้อมทั้งกระตุ้นเตือนใจให้อยากดีไปตาม แม้ความดีที่ไม่เคยทำ ก็อยากทำ

คนที่อยากดี จึงนึกถึงความดีของคนดีไม่รู้เบื่อ ทั้งเมื่อมีโอกาส ก็พยายามนำเอาความดีของคนดีนั้น ออกมาประกาศให้คนทั้งหลายได้รู้ได้เห็น

กิจกรรมถวายพระกุศลแด่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร ของคณะสงฆ์เนนบุตซีชู แห่งประเทศญี่ปุ่น เป็นปรากฏการณ์แห่งกตเวทิตาธรรม คือการประกาศพระคุณความดีของคนดีให้เป็นที่ปรากฏแก่ชาวโลก ควรแก่การบันทึกไว้ในพระเกียรติประวัติของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น

คณะสงฆ์เนนบุตซีชู แห่งประเทศญี่ปุ่นได้แสดงความรำลึกและถวายพระเกียรติอย่างสูงสุดแด่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้นมาโดยตลอด นับแต่ครั้งยังทรงพระชนม์อยู่ กล่าวคือ

พุทธศักราช ๒๕๕๕ ได้เป็นผู้นำเชิญชวนให้ ผู้นำชาวพุทธทั่วโลก ๓๒ ประเทศร่วมใจถวายพระเกียรติแด่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น เป็น “พระประมุขสูงสุดแห่งพระพุทธศาสนาโลก” ในการประชุมสุดยอดผู้นำชาวพุทธโลก ณ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

พุทธศักราช ๒๕๕๖ เมื่อเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้นสิ้นพระชนม์ คณะสงฆ์เนนบุตซีชู ก็ได้ประกอบพิธีแสดงความอาลัยและถวายพระกุศลอย่างยิ่งใหญ่ที่สำนักงานใหญ่ของคณะสงฆ์เนนบุตซีชู ประเทศญี่ปุ่น โดยเชิญผู้นำองค์กรพระพุทธศาสนาประเทศต่าง ๆ ร่วมพิธี และมีพุทธศาสนิกชนชาวญี่ปุ่นทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ร่วมพิธีจำนวนนับพัน

พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในวาระครบรอบ ๑ ปีสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น คณะสงฆ์เนนบุดซีชู ก็ได้จัดประชุมสุดยอดผู้นำพระพุทธศาสนาโลก ณ สำนักงานใหญ่คณะสงฆ์เนนบุดซีชู เมืองกาโต โอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น โดยมีผู้นำทางการเมืองและผู้นำพระพุทธศาสนาประเทศต่าง ๆ รวม ๔๑ ประเทศร่วมประชุม และร่วมประกอบพิธีสวดมนต์ถวายพระกุศลแด่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

พุทธศักราช ๒๕๕๘ ในวาระครบ ๒ ปีสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น คณะสงฆ์เนนบุดซีชู ก็ได้จัดประชุมสุดยอดผู้นำพระพุทธศาสนาโลก และประกอบพิธีสวดมนต์ถวายพระกุศลแด่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น เช่นเดียวกับปีก่อน

พุทธศักราช ๒๕๕๘ หลังจากพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น แล้ว คณะสงฆ์เนนบุดซีชู ก็ได้ขอประทานพระอัฐิของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น ส่วนหนึ่งเพื่ออัญเชิญไปประดิษฐานไว้เป็นที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป ณ สำนักงานใหญ่ของคณะสงฆ์เนนบุดซีชู เมืองกาโต โอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น ผู้แทนคณะสงฆ์เนนบุดซีชู ได้มารับมอบและอัญเชิญพระอัฐิของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้นจากวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ แล้วอัญเชิญไปประดิษฐานไว้ ณ ห้องโถงกลาง สำนักงานใหญ่ของคณะสงฆ์เนนบุดซีชู พร้อมทั้งจัดพิธีสมโภชอย่างยิ่งใหญ่

พุทธศักราช ๒๕๖๒ เนื่องในวาระครบ ๖ ปีแห่งการสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น คณะสงฆ์เนนบุดซีชู ก็ได้ประกอบพิธีสวดมนต์ถวายพระกุศลแด่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้นอย่างยิ่งใหญ่เช่นเคย

ปรากฏการณ์ครั้งนี้ ย่อมแสดงถึงพระเกียรติคุณและพระสมณคุณของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น ที่ฟุ้งกระจายไปยังนานาประเทศ และควรแก่การบันทึกไว้ให้ปรากฏว่า สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร เป็นสมเด็จพระสังฆราช องค์พระประมุขแห่งคณะสงฆ์ไทย พระองค์เดียวที่ผู้นำพระพุทธศาสนาทั่วโลก ทุกองค์กรนิกาย ถวายพระเกียรติเป็นพระประมุขสูงสุดแห่งพระพุทธศาสนาโลก และเป็นสมเด็จพระสังฆราช องค์พระประมุขแห่งคณะสงฆ์ไทย พระองค์เดียวที่ได้รับการอัญเชิญพระอัฐิไปประดิษฐานไว้เป็นที่สักการบูชา ของพุทธศาสนิกในต่างประเทศ

อนึ่ง นอกจากคณะสงฆ์เนนบุดซีชู ประเทศญี่ปุ่นแล้ว คณะสงฆ์สังฆเถรวาทแห่งอินโดนีเซีย ก็ได้อัญเชิญพระอัฐิส่วนหนึ่งไปประดิษฐานไว้ในพระเจดีย์ ณ วัดเมนดุด เพื่อเป็นที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชนทั่วไปด้วย